

Retsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Den 29. oktober 2015
Ref.: AMP/cr
Medlems nr.:
Sagsnr.: 1510-0034

Henvendelse til Folketingets Retsudvalg med anmodning om foretræde som følge af praksisændring i Erstatningsnævnet

I lighed med andre organisationer retter Dansk Sygeplejeråd henvendelse til Retsudvalget om behovet for at se på erstatningsmulighederne, når man som ansat er udsat for vold eller trusler om vold på jobbet.

Vedlagt brev af 3. november 2014 til ministre i den tidligere regering samt Forslag til folketingsbeslutning ved Dansk Folkeparti og Enhedslisten, hvori problemstillingen er opridset.

Dette dels som en opfølgning på afholdte høring på Christiansborg i efteråret 2013, under overskriften "Offerets svære vej til erstatning", men også aktualiseret af Erstatningsnævnets konkrete opstramning på muligheden for at give dispensation for lovens krav om politianmeldelse til plejepersonale, pædagoger m.fl.

Denne opstramning har nu gjort det endnu mere vanskeligt for plejepersonale, pædagoger m.fl. at få erstatning fra Erstatningsnævnet.

Manglende dispensation til plejepersonale er dog også før opstramningen oplevet som et problem for Dansk Sygeplejeråds medlemmer.

Følgende eksempel blev fremlagt på høringen i 2013, altså før opstramningen i Erstatningsnævnet.

DANSK SYGEPLEJERÅD

Kvæsthuset
Arbejdsskade -
Organisationsafdelingen

Sankt Annæ Plads 30
1250 København K

Åbningstider
Mandag-torsdag 9.00-16.00
Fredag 9.00-15.00

Tel 33 15 15 55
Fax 33 15 24 55

dsr@dsr.dk
dsr.dk

En sygeplejerske på et sygehus, blev tilkaldt af en kollega, der havde behov for assistance, idet en udviklingshæmmet patient havde brug for hjælp til at få skiftet til rent undertøj.

Da sygeplejersken kommer ind på stuen var patienten urolig, opkørt og råbende. Det lykkedes i første omgang at berolige patienten ved at aftalte med hende, at hun kunne komme ud og ryge, så snart hun havde fået rent tøj på.

Under afvaskning og tøjskifte sparker patienten pludselig ud og rammer sygeplejersken i lysken, og sygeplejersken falder og slår venstre hofte og skulder.

Skaden er anmeldt til Arbejdsskadestyrelsen, og der blev søgt om erstatning hos Erstatningsnævnet.

Det fremgår af Erstatningsnævnets afvisningsafgørelse:

"Episoden blev ikke anmeldt til politiet på baggrund af, at patienten er udviklingshæmmet, og reagerer på den pågældende måde på baggrund af sit handicap. Der er således tale om en reaktion hos en person, der i situationen mangler andre måder at kunne tackle det på, f.eks. sprogligt. Situationen opstår som beskrevet på baggrund af, at der er behov for at hjælpe patienten med toilette, selv om hun forsøgte at modsætte sig det. Vi vurderer derfor, at handlingen fra skadevolders side ikke er gjort med vilje og forsæt."

Sygeplejersken i eksemplet fik sin tilskadekomst anerkendt som en arbejdsulykke og kan således få erstatning herfra. Med afvisningen fra Erstatningsnævnet får sygeplejersken dog ikke erstatning for svie og smerte, løntab og evt. differenceerstatning.

Afvisning fra Erstatningsnævnet er ofte begrundet i manglende politianmeldelse. Men der kan være behandlingsmæssige og pædagogiske grunde til, at det ikke er hensigtsmæssigt med politianmeldelse.

Det stiller de ansatte i et svært dilemma, at de skal være nødsaget til at politianmelde borgere, de til dagligt skal pleje, støtte eller drage omsorg for, til politiet. Og i værste fald føre retssag imod voldsudøveren for at få afklaret erstatningsspørgsmålet.

Derudover er vold udøvet af sindslidende eller demensramte eller børn og unge med psykiske eller sociale problemer, sjældent omfattet af straffeloven og derfor ikke omfattet af offererstatning fra Erstatningsnævnet.

En del af problemet kan afhjælpes ved, at der sker en lovændring, så kravet om politianmeldelse fjernes for plejepersonale, pædagoger m.fl.

Herudover er der behov for at se på, hvorledes ansatte, der på arbejdspladsen udsættes for vold og trusler om vold fra patienter, borgere og klienter, sikres erstatning svarende til reglerne om erstatningsansvar.

Der skal her henvises til vedlagte Forslag til folketingsbeslutning.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Anni Pilgaard', with a long horizontal flourish extending to the right.

Anni Pilgaard
1. næstformand

Bilag.

3. november 2014

Kære Henrik Dam Kristensen og Mette Frederiksen,

FOA Fag og Arbejde, Dansk Sygeplejeråd, Dansk Socialrådgiverforening og Socialpædagogerne henvender os med samlet stemme til jer om behovet for at se på erstatningsmulighederne, når man som ansat har været udsat for vold eller trusler om vold på jobbet.

I henhold til gældende lovgivning dækker Arbejdsskadesikringsloven ikke krav om godtgørelse for svie og smerte eller tabt arbejdsfortjeneste. I visse tilfælde dækker Arbejdsskadesikringsloven heller ikke det fulde erhvervsevnetab.

Vold udøvet af sindslidende eller demensramte borgere eller børn og unge med psykiske eller sociale problemer, er sjældent omfattet af straffeloven. Dermed er der ikke dækning via Erstatningsnævnet. Der er ofte heller ikke en ansvarsforsikring, der dækker ansvaret for volden. For at være sikret ret til fuld erstatning som følge af vold og trusler på arbejdspladsen, er den ansatte derfor nødsaget til at anmelde borgeren til politiet.

Det er ikke en acceptabel retstilstand. Ansatte, som udsættes for vold på jobbet, bør ikke være nødsaget til at føre en retssag mod den borger, som de er ansat til at drage omsorg, støtte eller pleje overfor. Det stiller de ansatte i et svært dilemma. Og det er en ressourcekrævende og belastende proces for både ansat og borger, som involverer politiet, retssystemet, arbejdspladsen, medarbejderen, borgeren samt Erstatningsnævnet.

Lovsikret ret til gratis kvalificeret hjælp til ofre for vold og trusler

Det er vores erfaring, at det er meget vigtigt for omfanget af skadefølgerne, hvilken hjælp og støtte ofret får umiddelbart efter episoden. Jo mindre hjælp og jo længere tid der går – desto værre bliver følgerne ofte.

Hjælpen skal etableres, hvis skadeslidte giver udtryk for, at der er behov for professionel hjælp eller hvis leder/kollega på baggrund af skadelidtes reaktion og psykiske tilstand vurderer, at der skal iværksættes hjælp.

Behov for handling

Vi vil gerne opfordre ministrene til en dialog med os om mulige løsninger, der vil gøre ansættelsesforholdet for medarbejdere mere trygt og samtidig kan sikre borgere for at blive udsat for søgsmål.

Det bør være muligt at sikre ansatte fuld erstatning, uden at skulle stævne en borger, som fx er sindslidende, demensramt, psykisk handicappet eller socialt udsat.

Vores fælles bud på løsninger kan være:

- Udvidet ansvarsforsikring på arbejdspladser, som dækker ansatte, der udsættes for vold og trusler om vold fra borgere, patienter, klienter
- Ændring af arbejdsskadesikringsloven, så erstatningsmuligheden udvides til også at omfatte svie og smerte, tabt arbejdsfortjeneste og differencekrav, evt. begrænset til ulykker som skyldes vold og trusler på arbejdspladsen
- Ret til at alle medarbejdere, der udsættes for vold eller trusler på arbejde, får gratis kvalificeret psykologhjælp inden for 24 timer.

For yderligere belysning af problematikken

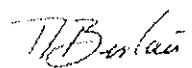
I efteråret 2013 var vi medarrangører af en høring på Christiansborg, under overskriften "Offerets svære vej til erstatning". I høringen deltog Christiansborgpolitikere, Danske regioner, KL, SIND, LEV og en række arbejdstagerorganisationer.

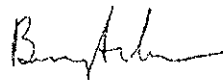
Det blev tydeligt under høringen, at det er en problemstilling, som der skal findes en løsning på. Både af hensyn til de ansatte, men i lige så høj grad af hensyn til de borgere som udøver volden. Læs mere på <http://www.elmer-adv.dk/portfolio-item/vold-paa-arbejdspladsen-erstatning-nu/>.

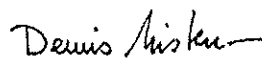
Endvidere har vi vedhæftet et presseklip fra Fyens Stiftstidende, der belyser en ulykkelig situation, hvor personalet på en børnepsykiatrisk afdeling måtte melde en 15 årig psykisk syge pige til politiet pga. trusler.

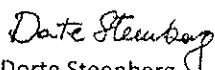
Vi imødeser ministrenes tilbagemelding på vores henvendelse.

Med venlig hilsen

Majbrit Berlau,
Formand, Dansk Socialrådgiverforening

Benny Andersen,
Forbundsformand, Socialpædagogerne

Dennis Kristensen,
Formand, FOA Fag og Arbejde

Dorte Steenberg,
Næstformand, Dansk Sygeplejeråd

Fremsat den <> af Peter Skaarup (DF), Pia Adelsteen (DF), Dennis Flydtkjær (DF), Jørgen Arbo-Bæhr (EL), Pernille Skipper (EL) og Finn Sørensen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om ansattes mulighed for fuld erstatning, når de har været udsat for vold på arbejdet

Folketinget pålægger regeringen at udarbejde en rapport om forskellige løsningsmodeller, der imødekommer ansattes mulighed for at få erstatning, når de har været udsat for vold på arbejdet. I forbindelse med udarbejdelsen af rapporten anmodes regeringen om at inddrage relevante eksperter og interesseorganisationer.

Bemærkninger til forslaget

Hvis du bliver sparket, får nikket en skalle eller bliver slået ned bagfra på åben gade, kan du oftest regne med at få tilkendt erstatning via retssystemet, da det er en kriminel handling. Men hvis det samme sker, mens du er på arbejde, og voldsudøveren er et barn eller en borger uden ansvarsforsikring, kan du i langt de fleste tilfælde skyde en hvid pil efter kompensation for tab af erhvervsevne, tabt arbejdsfortjeneste og godtgørelse for svie og smerte. I stedet udbetales kun en mindre erstatning jf. arbejdsskadeloven. Dette er en forskelsbehandling af voldsofre i Danmark, som forslagsstillerne ønsker fjernet.

Dagligt udsættes offentligt og privat ansatte for vold og udadreagerende adfærd fra borgere i forbindelse med deres arbejde. En del af volden mod de ansatte forårsages af borgere med psykiske funktionsnedsættelser, sindslidende og borgere med sociale problemer. Denne gruppe reagerer indimellem med vold eller anden udadreagerende udtryksform, når de kommer i en situation, som de ikke er i stand til at overskue.

Ifølge en undersøgelse fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø fra 2012: Arbejdsmiljø og helbred i Danmark 2012, udsættes 37 procent af socialpædagogerne, 33 procent af social- og sundhedsassistenterne, 25 procent af portørerne og 11 procent af sygeplejerskerne for vold.

Ud over ødelagt tøj (som ikke erstattes i henhold til gældende lov) får de ansatte i langt de fleste tilfælde ikke varige følger af skaden, og sygefraværet er begrænset. Men der er en del af de ansatte, som får varige følger; har en længere periode med sygefravær, og desværre også ansatte, som ikke længere er i stand til at fortsætte deres arbejde. Og for disse ansatte har skaden den følge, at de risikerer et større økonomisk tab.

Arbejdsskadesikringsloven (LBK nr. 278 af 14. marts 2013) kompenserer den skadelidte med godtgørelse for varigt men, dækning af udgifter til behandling og medicin og erstatning for tab af erhvervsevne; men dækker ikke godtgørelse for svie og smerte eller tabt arbejdsfortjeneste. Det er heller ikke muligt at få refunderet udgifter til ødelagt tøj.

Hvis skadelidte skal have dækket disse krav, er denne henvist til at søge det resterende krav dækket i henhold til erstatningsansvarslovens regler (LBK nr. 266 af 21. marts 2014).

Der er ingen regler om, at borgeren eller arbejdspladsen skal have en ansvarsforsikring, der dækker borgerens ansvarspådragende adfærd mod de ansatte. Det er således op til den enkelte borger eller arbejdsplads at tage initiativ til at tegne en forsikring.

En kommune kan imidlertid ikke tegne en ansvarsforsikring for borgere, som er visiteret til tilbud efter servicelovens bestemmelser, da dette vil være i strid med kommunalfuldmagten, jf. svar fra økonomi- og indenrigsministeren den 22. marts 2013 til Folketingets Retsudvalg (folketingsåret 2012-13, REU alm. del – svar på spm. 617).

De manglende eller uklare regler på området betyder, at medarbejderne i de tilfælde, hvor der ikke er nogen ansvarsforsikring, er henvist til at føre en civil retssag mod den skadevoldende borger. En civil retssag er imidlertid en uacceptabel løsning i forhold til de borgere, som i forvejen tilhører en udsat og sårbar gruppe. Mange af de borgere, som begår volden, er udadreagerende og kan ikke overskue konsekvensen af deres handlinger. Derudover stilles medarbejderne i et etisk dilemma, da de er ansat til at drage omsorg for og yde støtte til den borger, som sagsøges. Det udfordrer relationen mellem medarbejderen og borgeren. Det kan blive problematisk at samarbejde om borgerens udvikling og støtten til og omsorg for borgeren, både i forhold til borgeren, de pårørende og kollegerne.

Der vil være en mulighed for at løse problemstillingerne, hvis arbejdsgiverne fik en udvidet erhvervsforsikring, som dækkede følgerne af skadevoldende adfærd begået mod de ansatte. Den model er kendt fra det private område (private opholdssteder og private børnehaver).

Problemstillingen kan i vid udstrækning også løses, ved at der bliver en pligt til at tegne ansvarsforsikring i forhold til borgere, som kommunerne og regionerne ifølge loven har pligt til at drage omsorg for.

Hvis en voldsepisode er af en sådan karakter, at der er grundlag for en straffesag mod borgeren, og borgeren idømmes en straf/foranstaltning, er der mulighed for at ansøge om erstatning hos Erstatningsnævnet. Desværre giver offererstatningsloven (LBK nr. 688 af 28. juni 2004) ikke vide muligheder for at give erstatning til de pågældende offentligt ansatte, hvilket fremgår af flere afgørelser i Erstatningsnævnet. Og selv med en ændring af bestemmelserne i en forbedret retning, som bør være omfattet af den rapport, der foreslås, vil mange sager slet ikke blive forelagt Erstatningsnævnet, fordi der ligesom i dag ikke vil ske en politianmeldelse.

Der er således brug for, at regeringen mere generelt får udformet et beslutningsgrundlag, der sikrer de mange offentligt ansatte, som udsættes for udadreagerende adfærd, en værdig og rimelig behandling. Det vil tillige have den sidegevinst, at den ansatte kommer hurtigere på fode igen fysisk og psykisk efter det, den pågældende har været udsat for, og på den baggrund kommer hurtigere tilbage i arbejde. Det vil spare samfundet for ressourcer og give forbedret livskvalitet for de ansatte.

Efter beslutningsforslaget anmodes regeringen om at inddrage relevante eksperter og interesseorganisationer i arbejdet med udarbejdelse af rapporten. Relevante i den sammenhæng kunne være:

- Advokatfirmaet Elmer & Partnere
- Alzheimerforeningen
- DA
- Danske Regioner
- Erstatningsnævnet
- FOA
- Forsikring & Pension

- FTF
- KL
- Landsforeningen LEV
- Rigsadvokaten
- Rigspolitiet
- SIND
- Socialpædagogernes Landsforbund.

Skriftlig fremsættelse

Peter Skaarup (DF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ansattes mulighed for fuld erstatning, når de har været udsat for vold på arbejdet.

(Beslutningsforslag nr. B 99)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.